

Sygn. akt IVU 1022/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 września 2017 r.

Sąd Okręgowy w Toruniu - IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący SSO Joanna Janiszewska-Ziołek

Protokolant st. sekr. sądowy Marzenna Śliwa

po rozpoznaniu w dniu 21 września 2017 r. w Toruniu

sprawy **F. M.**

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w T.

o wcześniejsze przyznanie świadczenia

na skutek odwołania F. M.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w T.

z dnia 22 czerwca 2017 r. nr (...)

- 1. zmienia zaskarżoną decyzję w ten tylko sposób, że przyznaje ubezpieczonemu F. M. prawo do emerytury od 1 maja 2017 r.;**
- 2. stwierdza odpowiedzialność organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.**

/-/SSO Joanna Janiszewska-Ziołek

Sygn. akt IV U 1022/17

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 22 czerwca 2017 r., Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. na podstawie art. 24 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 887 ze zm.), po rozpatrzeniu wniosku z dnia 16 czerwca 2017 r., przyznał F. M. prawo do emerytury od 1 czerwca 2017 r., tj. od miesiąca złożenia wniosku.

F. M. odwołał się od powyższej decyzji, domagając się przyznania mu prawa do pełnej emerytury od maja 2017 r.

W uzasadnieniu odwołania ubezpieczony wskazał, że z momentem osiągnięcia powszechnego wieku emerytalnego rozwiązał stosunek pracy z T. – P., o czym pracodawca poinformował organ rentowy w dniu 27 kwietnia 2017 r. (wysyłając jednocześnie świadectwo pracy ubezpieczonego). Następnie, w maju 2017 r., F. M. złożył pisemny wniosek o przeliczenie emerytury. W efekcie wydana została decyzja o przeliczeniu emerytury częściowej ubezpieczonego. Jednocześnie organ rentowy wskazał, że złożony przez F. M. wniosek był błędny i w celu nabycia uprawnień do pełnej emerytury musi go złożyć ponownie. Kolejną decyzją organ rentowy przyznał ubezpieczonemu prawo do pełnej

emerytury, wskazując że świadczenie przysługuje od dnia złożenia wniosku, tj. od 1 czerwca 2017 r., choć wniosek w tym przedmiocie został przez niego złożony już w maju.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie podtrzymując dotychczasowe stanowisko w sprawie.

Zdaniem organu rentowego wniosek o przyznanie emerytury powszechnej został złożony przez ubezpieczonego w dniu 16 czerwca 2017 r., natomiast wniosek z dnia 16 maja 2017 r. dotyczył przeliczenia emerytury częściowej poprzez doliczenie składek w związku z rozwiązaniem stosunku pracy i nie dotyczył przyznania emerytury powszechnej.

Sąd ustalił, co następuje:

F. M. urodził się (...)

Okoliczność bezsporna.

W dniu kwietnia 2016 r. F. M. złożył wniosek o przyznanie prawa do emerytury częściowej. W chwili złożenia wniosku ubezpieczony był zatrudniony w (...) Sp. z o. o.

Decyzją z dnia 20 maja 2016 r. organ rentowy przyznał ubezpieczonemu prawo do emerytury częściowej od dnia 1 kwietnia 2016 r., tj. od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek. Wysokość świadczenia do wypłaty wynosiła 1.183,07 zł.

W informacji do decyzji wskazane zostało m. in., że osoba mająca ustalone prawo do emerytury częściowej:

- po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego określonego indywidualnie dla każdego ubezpieczonego według jego daty urodzenia, oraz

- po ustaniu stosunku pracy w przypadku ubezpieczonego będącego pracownikiem

może wystąpić z wnioskiem o zmianę emerytury częściowej na emeryturę, o której mowa w art. 24 stawy emerytalnej. Podstawę obliczenia emerytury, do której prawo zostanie ustalone zgodnie z art. 24 wym. Ustawy, pomniejsza się o kwoty pobranych wcześniej emerytur, przysługujących z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, w tym emerytur częściowych, w wysokości przed odliczeniem zaliczki na podatek dochodowy i składki na ubezpieczenie zdrowotne (pkt. VII informacji).

Dowód: - wniosek – k. 1 akt ZUS (plik I),

- decyzja - k. 16 - 17 akt ZUS (plik I).

W dniu 27 kwietnia 2017 r. do organu rentowego wpłynęło pismo z (...) Sp. z o. o., w którym potwierdzono rozwiązanie przez ubezpieczonego stosunku pracy z dniem 27 kwietnia 2017 r. Do pisma załączono świadectwo pracy ubezpieczonego.

Dowód: - pismo z 27.04.2017 r., świadectwo pracy – k. 18 – 20 akt ZUS (plik I), k. 5 akt

sądowych.

Pismem z dnia 5 maja 2017 r. organ rentowy poinformował F. M., iż w dniu 27 kwietnia 2017 r. wpłynęło pismo nadesłane przez (...) Sp. z o. o. potwierdzające rozwiązanie przez ubezpieczonego stosunku pracy. Jednocześnie organ rentowy poinformował, że w celu przeliczenia świadczenia należy złożyć wniosek o doliczenie składek.

Dowód: - pismo z 5.05.2017 r. – k. 21 akt ZUS (plik II), k. 6 akt sądowych.

W piśmie z dnia 12 maja 2017 r. F. M. wskazał, iż w związku z zakończeniem aktywności zawodowej w T. – P. i przekazaniem przez pracodawcę świadectwa pracy składa wniosek o obliczenie okresów składkowych i nieskładkowych i przeliczenie jego świadczenia emerytalnego.

Dowód: - pismo z 12.05.2017 r. - k. 22 akt ZUS (plik I), k. 4 akt sądowych.

Decyzją z dnia 2 czerwca 2017 r. organ rentowy przeliczył ubezpieczonemu emeryturę częściową od dnia 1 maja 2017 r., tj. od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek. Wysokość świadczenia do wypłaty wynosiła 1.204,86 zł.

Dowód: - decyzja – k. 23 – 24 akt ZUS (plik I).

W dniu 16 czerwca 2017 r. ubezpieczony złożył wniosek o przyznanie prawa do emerytury powszechnej.

Dowód: - wniosek – k. 1 – 4 akt ZUS (plik II).

W dniu 22 czerwca 2017 r. organ rentowy wydał zaskarżoną decyzję.

Dowód: - decyzja k. 7 - 8 akt ZUS (plik II).

Sąd zważył, co następuje:

Powyższy stan faktyczny ustalono na podstawie dokumentów zgromadzonych w aktach sądowych, w tym w aktach organu rentowego, których prawdziwości strony nie kwestionowały.

Stan faktyczny sprawy był bezsporny. Strony różniły się tylko co do oceny prawnej, tj. co do tego, czy organ rentowy winien przyznać ubezpieczonemu prawo do powszechnej emerytury poczynając od maja 2017 r. i czy organ rentowy dopuścił się błędu w rozumieniu art.133 ust.1 pkt 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2017 r., poz. 1383; zwana dalej ustawą emerytalną).

F. M. wywodził, iż był przeświadczony, że złożony przez niego w dniu 12 maja 2017 r. wniosek o przeliczenie emerytury był równoznaczny z wnioskiem o przyznanie prawa do emerytury z tytułu osiągnięcia powszechnego wieku emerytalnego.

Należy wobec powyższego wskazać, że zgodnie z art. 24 ust. 1 ustawy emerytalnej ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku emerytalnego wynoszącego co 65 lat dla mężczyzn, z zastrzeżeniem art. 46, art. 50, art. 50a, art. 50e i art. 184.

Stosownie do treści art. 116 ust. 1 emerytalnej postępowanie w sprawach świadczeń wszczyna się na podstawie wniosku zainteresowanego, chyba że ustawa stanowi inaczej.

Z kolei przepis art. 129 ust. 1 ustawy emerytalnej stanowi, iż świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca w którym zgłoszono wniosek.

Dla rozstrzygnięcia istotny jest również przepis art. 133 ust. 1 pkt 2 ustawy emerytalnej, zgodnie z którym w razie ponownego ustalenia przez organ rentowy prawa do świadczeń lub ich wysokości, przyznane lub podwyższone świadczenia wypłaca się, poczynając od miesiąca, w którym powstało prawo do tych świadczeń lub do ich podwyższenia, jednak nie wcześniej niż:

- 1) od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy lub wydano decyzję z urzędu, z zastrzeżeniem art. 107a ust. 3;
- 2) za okres 3 lat poprzedzających bezpośrednio miesiąc, o którym mowa w pkt 1, jeżeli odmowa lub przyznanie niższych świadczeń były następstwem błędu organu rentowego lub odwoławczego.

W judykaturze Sądu Najwyższego przyjmuje się, że zawarte w art. 133 ust. 1 pkt. 2 ustawy określenie "błąd organu rentowego" obejmuje sytuacje, w których organ rentowy miał podstawy do przyznania świadczenia, lecz z przyczyn leżących po jego stronie tego nie uczynił. Za takie przyczyny można uznać wszelkie zaniedbania tego organu, każdą obiektywną wadliwość decyzji, niezależnie od tego czy jest ona skutkiem zaniedbania, pomyłki, celowego działania organu rentowego, czy też rezultatem niewłaściwych działań pracodawców albo wadliwej techniki legislacyjnej i w konsekwencji niejednoznaczności stanowionych przepisów(por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 lutego 2002 r., sygn. akt II UKN 116/01). Pojęcie „błąd organu rentowego” należy zatem rozumieć szeroko.

W ocenie Sądu w przedmiotowej sprawie zaistniały przesłanki do zastosowania przepisu art. 133 ust. 1 pkt 2 ustawy emerytalnej. Organ rentowy nie wywiązał się bowiem z obowiązków wynikających z przepisów rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno - rentowe. Zgodnie z § 2 tego rozporządzenia - organy rentowe udzielają informacji, w tym wskazówek i wyjaśnień, w zakresie dotyczącym warunków i dowodów wymaganych do ustalania świadczeń.

Nie ulega też wątpliwości, że w ramach wykonywanych zadań organ rentowy zobowiązany jest do stosowania przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego, w tym art. 9 tego aktu, zgodnie z którym organy administracji publicznej są obowiązane do należytego i wyczerpującego informowania stron o okolicznościach faktycznych i prawnych, które mogą mieć wpływ na ustalenie ich praw i obowiązków będących przedmiotem postępowania administracyjnego. Organy czuwają nad tym, aby strony i inne osoby uczestniczące w postępowaniu nie poniosły szkody z powodu nieznamości prawa, i w tym celu udzielają im niezbędnych wyjaśnień i wskazówek.

Oczywiście organ rentowy nie jest zobowiązany do każdorazowego informowania potencjalnego świadczeniobiorcy o wszystkich wynikających z obowiązujących przepisów prawa możliwościach przyznawania dodatków, wzrostów, czy też wręcz innych świadczeń,

a jedynie tych, do których potencjalne prawo wynika z charakteru wnioskowanego świadczenia bądź złożonych dokumentów, czy też innych ujawnionych w momencie składania wniosku okoliczności faktycznych i prawnych (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 listopada 2011r., sygn. I UK 130/11, LEX nr 1129317).

Mając powyższe na uwadze Sąd zauważa, że co do zasady należy zgodzić się ze stanowiskiem ZUS, że prawa do świadczenia następuje jedynie na wniosek i od miesiąca, w którym ów wniosek został złożony. Jednakże w niniejszej sprawie zdaniem organ rentowy powinien był zbadać jakie intencje miał ubezpieczony, składając wniosek z dnia 12 maja 2017 r. Innymi słowy – czy ZUS prawidłowo zakwalifikował to pismo jako wniosek o przeliczenie wysokości emerytury częściowej, czy też powinien je potraktować jako wniosek o przyznanie emerytury powszechnej.

W ocenie Sądu intencją ubezpieczonego przy składaniu tego wniosku było przyznanie przez ZUS emerytury powszechnej. Już choćby logika wskazuje, że skoro dnia 27 kwietnia 2017 r. ubezpieczony rozwiązał stosunek pracy, który kontynuował od kilkudziesięciu lat (nawet w trakcie pobierania emerytury częściowej), to uczynił to jedynie dlatego, aby uzyskać prawo do wypłaty emerytury powszechnej. Ponieważ, po przesłaniu przez pracodawcę do organu rentowego świadectwa pracy otrzymał z ZUS pouczenie, że w celu przeliczenia świadczenia należy złożyć wniosek o doliczenie składek, to uczynił zadość temu wymogowi. Przy czym sformułował ten wniosek dokładnie tak, jak wskazał mu to ZUS w piśmie z dnia 5 maja 2017 r. Przez to istotnie literalna treść tego wniosku mogłaby wskazywać, że wnosił o przeliczenie emerytury. Jednakże organ rentowy powinien był wszcząć postępowanie wyjaśniające bądź też zwrócić się do ubezpieczonego o wskazanie w jakim celu świadectwo pracy zostało przez jego pracodawcę złożone.

Wprawdzie ZUS nie miał obowiązku pouczenia ubezpieczonego o konieczności składania wniosku o przyznanie emerytury powszechnej, lecz skoro uczynił to w informacji do decyzji z dnia 20 maja 2016 r. przyznającej

ubezpieczonemu prawo do emerytury częściowej, to nasuwa się wniosek, że również pouczenie w piśmie z dnia 5 maja 2017 r. mógł uczynić bardziej profesjonalnie. Skoro ZUS zdecydował się na pouczenie ubezpieczonego – to pouczenie to winno zawierać także informację o konieczności złożenia wniosku o przyznanie emerytury powszechnej.

Sąd przyjął zatem, że gdyby organ rentowy w piśmie z 5 maja 2017 r. dokonał prawidłowego i pełnego pouczenia, to ubezpieczony sformułowałby wniosek z dnia 12 maja 2017 r. w sposób jednoznacznie wskazujący, że domaga się przyznania prawa do emerytury powszechnej. Tak ustalony stan faktyczny zobowiązywałby organ rentowy do wypłaty emerytury ubezpieczonego od pierwszego dnia miesiąca, w którym złożyłby wniosek, a więc od dnia 1 maja 2017 r.

Reasumując Sąd uznał, że wniosek ubezpieczonego z dnia 12 maja 2017 r. należy interpretować zgodnie z jego rzeczywistą intencją, a nie jego literalnym brzmieniem.

Działanie organu rentowego, w ocenie Sądu, uznać należy więc za nieprawidłowe i dlatego na podstawie art.477§¹⁴ k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznał F. M. prawo do emerytury od dnia 1 maja 2017 r. (pkt. 1 sentencji wyroku).

Jednocześnie, mając na uwadze, iż organ rentowy zaniechał wszczęcia postępowania mającego na celu wyjaśnienie intencji ubezpieczonego w trakcie składania wniosku z dnia 12 maja 2017 r. Sąd uznał, że ponosi on zatem odpowiedzialność za brak pozytywnego ustalenia ostatniej okoliczności warunkującej przyznanie ubezpieczonemu prawa do emerytury w myśl art. 24 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. (punkt 2 sentencji wyroku).

Przewodnicząca:

Sędzia SO Joanna Janiszewska-Ziołek